

● *Sterke toename CoC-certificering in de bouw*

De bouw is veruit de grootste houtconsumerende sector in Nederland. Iets meer dan de helft van het volume was in 2008 aan het begin van het bouwproces voorzien van een certificaat voor duurzaam bosbeheer. Echter, zeker in 2008 was dit gecertificeerde hout in de eindfase meestal niet meer als zodanig te herkennen. In 2008 waren nog geen 50 aannemers CoC-gecertificeerd. Anno 2010 ziet dat er een stuk beter uit. Met het project Timmer de Keten Dicht heeft Probos in samenwerking met Bouwend Nederland haar steentje bijgedragen aan het verduurzamen van het houtgebruik in deze sector. Dit Bosbericht geeft de ervaringen weer die binnen dit project zijn opgedaan.

Sterke toename CoC-certificering in de bouw

Aanleiding

Aan het belang van het gebruik van aantoonbaar duurzaam geproduceerd en dus gecertificeerd hout, hoeven we weinig woorden vuil te maken. Het is dan ook goed te zien dat de vraag naar en daarmee het marktaandeel van duurzaam geproduceerd hout sterk toeneemt. Uit recent onderzoek van Probos blijkt 33,8% van de totale hoeveelheid gezaagd hout en plaatmateriaal, dat in 2008 in ons land op de markt gebracht werd, voorzien was van een certificaat voor duurzaam bosbeheer. Dit hout voldoet aan de inkoopcriteria van de Nederlandse overheid. In november 2010 voldoen de volgende systemen aan deze criteria: FSC als geheel en PEFC met uitzondering van het Maleisische systeem MTCS. In het onderzoek van Probos is bij de bron gemeten, wat wil zeggen: vanaf het moment dat het hout op de Nederlandse markt gebracht wordt. Of het hout uiteindelijk ook met certificaat bij de eindverbruiker terechtkomt, hangt af van de CoC-certificering van de volgende schakels. Voor de bouw lag daar zeker in 2008 met nog geen 50 CoC-gecertificeerde bouwbedrijven een flinke uitdaging. Reden voor Probos het project Timmer de Keten Dicht te starten.

Gecertificeerd hout in bouw en GWW

De Nederlandse bouw en GWW verwerkt jaarlijks circa 47% van het totale Nederlandse houtverbruik. In 2008 werd bijna 2,18 miljoen m³ rondhout equivalenten (rhe) hout met certificaat op de Nederlandse markt gebracht, waarvan het gros naaldhout (1,45 miljoen m³ rhe) en plaatmateriaal (0,42 miljoen m³ rhe) betrof. In totaal gaat 74% van dit gecertificeerde volume naar de bouw (71%) en GWW (3%). Dat zijn indrukwekkende cijfers, maar er zijn specifieke productgroepen die sterk aandacht behoeven. Zo was in 2008 slechts

24% van het door de bouw en GWW verwerkte tropische hardhout gecertificeerd.

Ervaringen Timmer de Keten Dicht

In 2004 liep Probos in het project 'FSC groeps-certificering voor de bouw' nog voor de troepen uit met de introductie van de eerste groepsmanager in Nederland. In 2008 sloot zij aan bij de actualiteit en omarmde ook Bouwend Nederland het project. Überhaupt heeft CoC-certificering in de bouw de afgelopen twee jaar een vlucht genomen (zie tabel 1). Het duurzaam inkoopbeleid van overheden en marktpartijen, het afsluiten van convenanten en partnerovereenkomsten door FSC Nederland en andere activiteiten hebben er aan bijgedragen dat duurzaam geproduceerd hout en CoC-certificering in de bouw een hot item is geworden.

Om goed beslagen ten ijs te komen zijn bij de start van het project de ervaringen met CoC-certificering van een aantal bouwbedrijven vastgelegd. Belangrijkste conclusies uit deze inventarisatie begin 2009 waren:

- 1) 90% van de bedrijven heeft zich FSC CoC laten certificeren om te kunnen voldoen aan een specifieke vraag uit de markt. Slechts een enkeling uit eigen overtuiging;
- 2) CoC-certificering blijkt minder ingrijpend dan verwacht, helemaal wanneer het bedrijf reeds ISO gecertificeerd is;
- 3) Zowel de interne kosten (om de bedrijfsvoering aan te passen), als de externe

De overheid is de belangrijkste opdrachtgever in de GWW-sector en deze sector scoort mede dankzij het duurzaam inkoopbeleid goed op het verbruik van duurzaam geproduceerd hout (Foto: Mark van Benthem, Probos)

kosten (de certificeerder en eventuele adviseur) worden niet als een barrière gezien en worden in de regel als 'valt mee' omschreven;

- 4) 80% van de bedrijven ziet duidelijk meerwaarde in CoC-certificering, vooral om klaar te zijn voor de toekomst. De bedrijven verwachten dat gecertificeerd hout de toekomst wordt. Het merendeel (60%) had echter begin 2009 nog geen concrete voordelen van certificering ervaren, terwijl 20% aangaf een bredere klantenkring opgebouwd te hebben en daarmee meer werk te hebben gekregen. Als nadeel wordt ervaren dat het toepassen van gecertificeerd hout, vooral in het begin, meer tijd kost;
- 5) Slechts een enkeling geeft aan ongeacht de vraag gecertificeerd naaldhout en plaatmateriaal toe te passen, omdat er niet of nauwelijks sprake is van een meerprijs. Het gros past alleen gecertificeerd hout toe, wanneer dit door de opdrachtgever geëist wordt;
- 6) Projectcertificering wordt weinig toegepast en voor bedrijven die er ervaring mee hebben, is het veelal een opstap naar CoC-certificering van het bedrijf zelf.

De bovenstaande ervaringen van de voorlopers zijn in het project Timmer de Keten Dicht gebruikt om de grote groep van duizenden bouwbedrijven te bewegen ook voor certificering te kiezen. Regelmatig de doelgroep confronteren met de boodschap via kanalen, die ook door de 'non-believers' worden gezien, is van groot belang om breed draagvlak te creëren. Via de verschillende communicatiekanalen van Bouwend Nederland en verschillende vakbladen is met regelmaat dit onderwerp voor het voetlicht gebracht. Desgewenst kan vervolgens op www.timmerdeketedicht.nl het onderwerp verder worden uitgediept. Door middel van 'Kijken bij reeds gecertificeerde collega excursies' kon laagdrempelig en bij aansprekende projecten informatie uitgewisseld worden. Bovendien is getracht om bij vergaderingen van lokale afdelingen van Bouwend Nederland presentaties te verzorgen, maar dat is makkelijker gezegd dan gedaan. Bouwbedrijven lijken liever zonder concullega's over deze materie geïnformeerd te worden. Zo bleken de aangeboden lunchgesprekken voor individuele bedrijven met specifieke vragen zeer succesvol: 100% CoC-certificering enige tijd na afloop van het gesprek.

*Tabel 1. Aantal CoC-gecertificeerde bouwbedrijven**

	FSC gecertificeerd	PEFC gecertificeerd
aug 2008	48	0
juli 2009	60	0
nov 2009	85	0
juli 2010	250	6
nov 2010	280	10

* Inclusief bedrijven die onder een groeps-certificaat vallen. Multi-site certificeringen worden als één bedrijf gerekend.

Situatie 2010

Het aantal CoC-gecertificeerde bouwbedrijven is meer dan verviervoudigd in nog geen twee jaar tijd. Daarmee is één van de belangrijkste doelstellingen van het project ruimschoots gehaald. Een aantal grote, invloedrijke bouwbedrijven zijn momenteel FSC CoC-gecertificeerd en zeer actief op dit dossier. Bovendien committeert een groeiend aantal overheden, bedrijven en organisaties zich aan concrete doelstellingen t.a.v. het voorschrijven van duurzaam geproduceerd hout. Een uitstekende zaak, ook omdat het merendeel van de bouwbedrijven nog geen CoC-certificaat heeft. Om in te kunnen schatten in hoeverre de boodschap bij de doelgroep is aangekomen, is net voor de Bouwvak van 2010 door Probos een enquête uitgevoerd onder 100 KAM-coördinatoren van bouwbedrijven. Een aantal onderdelen van deze enquête wordt gepresenteerd in tabel 2, waarbij moet worden opgemerkt dat de enquête niet helemaal representatief is voor de sector. Het al dan niet in dienst hebben van een KAM-coördinator zegt reeds iets over in hoeverre een bedrijf

werkt met kwaliteitssystemen en oog heeft voor milieuzaken. Bovendien zijn er relatief veel CoC-gecertificeerde bedrijven benaderd. Er is met name op het vlak van bekendheid met het duurzaam inkoopbeleid van de Nederlandse overheid in het algemeen en meer specifiek voor hout, een groot verschil tussen de score van CoC-gecertificeerde en niet gecertificeerde bedrijven.

Slechts een beperkt aantal KAM-coördinatoren heeft een goed beeld van het aantal bestekken met bepalingen t.a.v. duurzaam geproduceerd hout. Veel opvallender is echter dat wordt aangegeven dat in het merendeel van de gevallen waar duurzaam geproduceerd hout wordt voorgeschreven, deze bepaling niet wordt opgevolgd! Hier ligt duidelijk een taak voor de opdrachtgever om te controleren of wat er gevraagd wordt, ook geleverd is. Maar ook bij de bouwbedrijven intern ligt hier een schone taak. Van het beperkte aantal bedrijven dat in het algemeen eisen stelt aan de duurzame herkomst van hout, is er slechts een zeer beperkt aantal dat vervolgens ook daadwerke-

Tabel 2. Enquête 100 KAM-coördinatoren juni 2010

Weergave in percentages

	Gecertificeerde bedrijven (36)		Niet gecertificeerde bedrijven (64)	
	Ja	Nee	Ja	Nee
1) Bent u bekend met Chain of Custody certificering?	100	0	64	36
2) Bent u bekend met het duurzaam inkoopbeleid van de Nederlandse overheid?	83	17	45	55
Indien ja: bent u bekend met het duurzaam inkoopbeleid v.d. NL'se overheid m.b.t. hout?*	87	13	24	76
3) Heeft uw bedrijf een actief MVO-beleid?	97	3	75	25
4) Stelt u eisen aan het hout dat op de bouw verwerkt wordt?*	25	75	11	89

* 15% denkt dat het voorschrijven van FSC het overheidsbeleid is t.a.v. duurzaam geproduceerd hout

** 31% van de bedrijven die de vraag met 'Ja' beantwoorden, controleren of er wordt voldaan aan de eis

lijk controleert of dat wat er geleverd wordt, ook in lijn is met de vraag. Ongeveer de helft van de KAM-coördinatoren heeft een idee hoe het aandeel duurzaam geproduceerd hout in de bouw vergroot kan worden. Geen prijsverschil tussen gecertificeerd en niet gecertificeerd hout wordt veruit het vaakst genoemd, gevolgd door meer bekendheid met de materie in de sector en tot slot een grotere markt-vraag.

Naast KAM-coördinatoren zijn certificeerders en adviseurs benaderd. Zij voeren als belangrijkste reden voor de sterke groei in het aantal CoC-gecertificeerde bouwbedrijven de vraag vanuit de markt aan. Voor (grotere) bedrijven kan CoC-certificering ook onderdeel uitmaken van hun 'mission statement'. Om het gebruik van duurzaam geproduceerd hout in de bouw verder te stimuleren worden de volgende aspecten genoemd:

- 1) (verder) stimuleren van de vraag;
- 2) prijsverlaging duurzaam geproduceerd hout, bijvoorbeeld d.m.v. BTW-verlaging;
- 3) meer aandacht voor (ook naleving van) bestekbepalingen; en
- 4) kennisontwikkeling.

Het stimuleren van de vraag wordt gelukkig door veel partijen opgepakt, waarbij het zaak is dat gecontroleerd wordt dat wat gevraagd wordt, ook geleverd is (zie ook punt 3). Van monitoring gaat een sterke stimulans uit. Voor een aantal productgroepen, zoals naaldhout en plaatmateriaal, is momenteel niet of nauwelijks meer sprake van een prijsverschil. Veelal valt het prijsverschil op de totale projectkosten ook mee. Tot slot kan in dat kader worden opgemerkt dat de nieuwe illegaal-hout-wet van de EU ook bij kan dragen aan prijsnivellering. Wat betreft de bestekbepalingen: er zijn momenteel reeds

standaard bepalingen en deze zullen de komende tijd verder ontwikkeld worden, waarbij er specifiek aandacht zal uitgaan naar het communiceren van het bestaan van de nieuwe bepalingen om vertraging door knip en plakwerk van oude bepalingen te voorkomen.

In het kader van kennisontwikkeling en daarmee ook de brede groep achterblijvers over de streep te trekken, is het aan te bevelen een aantal succesvolle activiteiten uit het project Timmer de Keten Dicht door te zetten. Denk hierbij aan regelmatig persaandacht, de mogelijkheid bieden voor lunchgesprekken en presentaties verzorgen bij lokale afdelingen van Bouwend Nederland. Bovendien is het van belang één portaal in stand te houden waar informatie ingewonnen kan worden, zoals www.timmerdeketendicht.nl.

Volop uitdagingen

Zolang er nog hout op de markt komt dat geen onberispelijke herkomst kent, is het dichttimmeren van de houtketen van groot belang. Opdrachtgevers moeten hun rug recht houden t.a.v. de eis van duurzaam geproduceerd hout en waar nodig bereid zijn een eventuele meerprijs te betalen. Het is een belangrijk signaal dat niet alle CoC-gecertificeerde bedrijven (in 2009) voordelen hebben ervaren van hun certificering en zelfs zien dat opdrachten die uitgevoerd moeten worden in gecertificeerd hout, naar niet-gecertificeerde concullega's gaan. Het is dus erg belangrijk dat opdrachtgevers in de bouw hun verantwoordelijkheid nemen. Dit zal CoC-certificering in de bouw verder doen toemen. Voor de bouwbedrijven is het belangrijk dat kennis laagdrempelig en op maat beschikbaar is.

Steeds meer naaldhout en plaatmateriaal wordt standaard geleverd met certificaat voor duurzaam bosbeheer (Foto: Mark van Benthem, Probos)

Naast deze uitdaging in het sluiten van de keten, liggen er nog volop uitdagingen op het vlak van verantwoord toepassen van het juiste hout op de juiste plek. Zo wordt tropisch hout nog te vaak voor toepassingen gebruikt waar alternatieven prima voldoen. Het gebruik van meranti binnenkozijnen en plinten is hiervan een sprekend voorbeeld. Het is belangrijk tropisch hardhout alleen daar in te zetten, waar de unieke eigenschappen optimaal tot hun recht komen. Geen specifieke houtsoorten in bestekken voorschrijven, maar prestatie-eisen maken het eenvoudiger (en goedkoper) om de vraag in te vullen, bijvoorbeeld met minder bekende houtsoorten. Hierbij is het belangrijk kennis en ervaring met deze minder bekende houtsoorten goed te ontsluiten. De Houtdatabase.nl kan daar een rol vervullen. Al met al genoeg uitdagingen en kansen om van duurzaam geproduceerd hout de norm te maken, ook in de bouw!

*Mark van Benthem
Probos*